

Motivering av försvars- eller säkerhetspolitisk nytta

Vägledning vid hemställan
om exportstöd från FMV eller
begäran om förhandsbesked från ISP

SOFF
Säkerhets- och
försvarsföretagen

1 Bakgrund

SOFF ser ett behov av att bistå medlemsföretagen med förslag på hur svenska företag på ett överskådligt sätt skulle kunna beskriva och motivera den försvars- eller säkerhetspolitiska nyttan för Sverige av en potentiell exportaffär rörande militär materiel.

FÖRENINGEN HAR TILLSAMMANS MED MEDLEMSFÖRETAGEN utarbetat denna "vägledning" till stöd för när företagen begär förhandsbesked från Inspektionen för Strategiska Produkter (ISP) och/eller när företaget hemställer om exportstöd från Försvarets Materielverk (FMV). Vägledningen innehåller en checklista med frågor som utgör en bas för att sammanställa information som senare kan biläggas vid begäran om förhandsbesked från ISP eller hemställan om exportstöd från FMV.

I INLEDNINGEN TILL LAGEN OM KRIGSMATERIEL framgår att alla tillstånd kräver att det måste finnas säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för beviljande av export.

SKRIVNINGEN I FMV:S ÅRLIGA REGLERINGSBREV rörande exportrelaterade frågor möjliggör för försvarsföretag att begära exportstöd från FMV för att vidmakthålla försvarsindustriell och försvarsteknisk kompetens och kapacitet i Sverige.

"Regeringen konstaterar att exporten av försvarsmateriel utgör en förutsättning för att upprätthålla och utveckla en försvarsindustriell och teknologisk bas som kan stödja utvecklingen av Försvarsmaktens operativa förmåga och bidra till att upprätthålla nationell integritet och självständighet i förhållande till andra stater."

[Ur Budgetproposition 2020, s 52](#)

► **Direkt försvars- eller säkerhetsnytta:**

Den direkta nytta Sverige skulle få av affären rör sig om nyttan för den materiel som redan anskaffats eller som redan finns i Sveriges materielanskaffningsplan.

► **Indirekt försvars- eller säkerhetsnytta:**

Den indirekta nytta Sverige skulle få av affären rör sig om alla andra indirekta fördelar Sverige får såsom kompetensuthållighet, kostnadseffektivitet, vidmakthållande och utveckling av inhemsk kunnskap, kompetentare leverantörsbas av komponenter/ delsystem, innovationskraft, "spin-in" och "spin-off" möjligheter, minskat beroende av utländska leverantörer och högre grad av försörjnings- trygghet/ leverantörsreduktion.

► **Framtida försvars- eller säkerhetsnytta:**

Den framtida nytta som Sverige skulle få av affären rör sig om nya innovationer, framtida produkt- områden eller teknik som ligger i framkant av utveckling men som försvaret ännu inte ser tillämpning- en eller nyttan av i dagens försvars- eller säkerhetssystem.

2 Försvars- eller säkerhetspolitiska frågeställningar

FÖRENINGEN REKOMMENDERAR att den som författar en inläga om försvarsnytta bör läsa igenom nedanstående frågeställningar och utifrån dessa formulera nyttan för Sverige av affären.²

FÖRSVARSS- ELLER SÄKERHETSNYTTA FÖR SVERIGE

Områden	Försvars- eller säkerhetsnytta		
	Direkt	Indirekt	Framtida
Materieförsörjning			
Har Sverige behov av produkterna?			
Skulle denna affär möjliggöra en förmågeökning för Sverige?			
Skulle denna affär möjliggöra sänkta anskaffningskostnader för Sverige?			
Skulle denna affär möjliggöra sänkta livscykelkostnader för Sverige?			
Skulle denna affär möjliggöra vidmakthållande av materielen?			
Skulle denna affär stärka försörjningstryggheten för Sverige?			
Skulle denna affär stärka informationssäkerheten för Sverige?			
Skulle denna affär stärka Sveriges interoperabilitetsförmåga?			
Skulle denna affär stärka Sveriges förmåga vid insats?			
Skulle denna affär ge företaget möjlighet att egenfinansiera produktutveckling?			
Kompetensförsörjning (Sverige får fördelar genom företaget)			
Är företaget beroende av denna affär för sin överlevnad?			
Är företaget beroende av denna affär för att vidmakthålla produkten?			
Är företaget beroende av denna affär för att vidareutveckla produkten?			
Är företaget beroende av denna affär för att vidmakthålla produktkompetens?			
Är företaget beroende av denna affär för kompetenslyft inom teknikområdet?			
Är företaget beroende av denna affär för att lyfta teknikkompetensen generellt?			
Är företaget beroende av denna affär för kompetensuthållighet?			
Internationella samarbeten			
Skulle denna affär förbättra försvars- eller säkerhetssamarbetet med kundlandet?			
Är kundlandet ett prioriterat samarbetsland för Sverige?			
Är kundlandet medlem i EU eller NATO?			
Har Sverige bilaterala avtal inom försvarsområdet med kundlandet?			
Skulle affären ge fördelar för vänligt sinnade och allierade länder?			

² Frågeställningarna bygger dels på de försvarspolitiska skälen som anges på sidan 378 i slutbetänkandet från den parlamentariska Krigsmaterielexportöversynskommittén (KEX) och delvis på den vägledning som Försvarsexportmyndigheten (FXM) tillämpade.

3 Risker med export

OM FÖRETAGET HAR INSYN i mottagarens verksamhet och har kännedom om att exporten kommer riskera Sveriges säkerhet eller att svensk militär teknik obehörigen kommer röjas så bör detta beskrivas för myndigheterna i inlagan.

4 Skrivinstruktion

UTIFRÅN OVANSTÅENDE FRÅGESTÄLLNINGAR rekommenderar SOFF författaren att formulera bästa möjliga motivering rörande försvars- och säkerhetspolitisk nytta. Beskriv samtliga relevanta positiva konsekvenser för Sverige om den specifika affären genomförs. Beskriv även eventuella negativa konsekvenser för företaget om affären inte kan genomföras.

Bilagan och motiveringen ska vara kort och koncis.

³ De utrikespolitiska hindren sammanvägs och är uttryckta i FN:s vapenhandelsfördrag, EU:s gemensamma ståndpunkt och de svenska riktlinjerna.

5 ISP:s beslutsprocess

MYNDIGHETEN GÖR EN HELHETSBEDÖMNING av varje ansökan. Bedömningen görs för alla tillståndstyper och utgår från om det finns försvars- eller säkerhetspolitiska skäl vilka vägs mot Sveriges internationella förpliktelser eller Sveriges utrikespolitik i övrigt. Kriterierna för de utrikespolitiska hindren är exempelvis:

- ▶ Embargon, sanktioner eller andra folkrättsliga hinder eller förbud såsom icke-spridning av massförstörelsevapen, förbudet mot anti-personella minor, förbudet mot klusterammunition etc. (ovillkorliga hinder)
- ▶ Allvarliga brott mot mänskliga rättigheter eller brott mot internationell humanitär rätt.
- ▶ Mottagarlandets interna situation och existerande spänningar
- ▶ Regional fred, säkerhet och stabilitet
- ▶ Nationell säkerhet för EU:s medlemsstater och andra allierade
- ▶ Mottagarlandets åtaganden rörande icke-spridning
- ▶ Mottagarlandets beteende rörande terrorism, organiserad brottslighet etc.
- ▶ Risk för avledning eller "reverse engineering"
- ▶ Socio-ekonomiska hänsyn i mottagarlandet
- ▶ Teknologisk mognad i mottagarlandet
- ▶ Överensstämmelse med Sveriges Politik för Global Utveckling (PGU)
- ▶ Mottagarlandets demokratiska status
- ▶ Om materielen kan komma att användas för könsbaserat våld

MYNDIGHETEN KAN VID SITT MYNDIGHETSUTÖVANDE begära råd av exportkontrollrådet vilket består av representanter från de politiska partierna i riksdagen. Likaså ska myndigheten med eget yttrande lämna ärenden av principiell betydelse eller av särskild vikt till regeringens prövning.

6 FMV:s beslutsprocess

I FMV:S REGLERINGSBREV FRAMGÅR att myndigheten gör en bedömning om en affärsmöjlighet bidrar till Försvarsmaktens operativa behov eller förmågor. Regleringsbrevet stipulerar: "Exportstödande verksamhet ska användas som ett medel för att främja en kostnadseffektiv materielförsörjning och därmed bidra till försvarsmaktens operativa förmåga."

MYNDIGHETEN FATTAR BESLUTEN men kräver att företagen förser dem med diarienummer till ISP:s förhandsbesked i hemställan.⁴ FMV har möjligheten att överlägga med ISP och Försvarsmakten rörande nyttan, resurser och möjlighet att prioritera den föreslagna transaktionen.

⁴ Generellt marknadsstöd kan ges utan ISP-tillstånd, till exempel deltagande på mässa för företags räkning.